

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 120/08-64

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka vo veci sťažnosti S. R. O., USA, zastúpeného advokátkou JUDr. I. L., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 112/93 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/08 (pôvodne pod sp. zn. 5 Co 58/07) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo S. R. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 112/93 p o r u š e n é b o l o .

2. Základné právo S. R. O. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/08 (pôvodne pod sp. zn. 5 Co 58/07) p o r u š e n é n e b o l o .

3. Okresný súd Bratislava II j e p o v i n n ý uhradiť S. R. O. trovy právneho zastúpenia v sume 346,31 € (slovom tristoštyridsaťšesť eur a tridsaťjeden centov) na účet advokátky JUDr. I. L., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. februára 2008 doručená sťažnosť (rozšírená podaním doručeným 15. októbra 2008) S. R. O. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 112/93 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/08 (pôvodne pod sp. zn. 5 Co 58/07).

1. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že právny predchodca sťažovateľa podal návrh na začatie konania o vydanie veci podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov. Obvodný súd Bratislava II (terajší okresný súd) rozsudkom č. k. 10 C 112/93-33 z 10. októbra 1994 návrh navrhovateľa zamietol, ale v zákonnej lehote sa navrhovateľ proti rozsudku odvolal. Podľa názoru sťažovateľa okresný

súd odvolanie „*nebol schopný 14 rokov postúpiť odvolaciemu súdu na konečné rozhodnutie...*“.

Okresný súd listom z 19. mája 2004 po takmer 10 rokoch vyzval právneho zástupcu navrhovateľa, aby v lehote 10 dní oznámil, či plná moc udelená mu navrhovateľom na zastupovanie v konaní naďalej trvá, či navrhovateľ trvá na podanom odvolaní z 5. januára 1995, a na doplnenie podania. Právny zástupca v odpovedi na výzvu oznámil okresnému súdu listom z 31. mája 2004, že smrťou navrhovateľa mu zo zákona zanikla plná moc. Okresný súd vyzval sťažovateľa ako dediča navrhovateľa listom z 29. mája 2006, aby mu oznámil, či v predmetnej právnej veci trvá na odvolaní, alebo ho berie späť. Sťažovateľ po porade so svojou právnou zástupkyňou oznámil okresnému súdu listom z 2. novembra 2006, že na odvolaní trvá.

Podľa sťažovateľa okresný súd ani krajský súd nekonajú bez zbytočných prietahov, pretože od podania návrhu vo veci samej uplynulo 14 rokov a 12 rokov sa neurobil žiaden úkon, ktorým by sa vec právoplatne skončila. Namiesto toho podľa názoru sťažovateľa súdy od neho nezmyselne požadovali „*návrh na začatie konania podaný na súd prvého stupňa pod sp. zn. 11 C 153/92 v roku 1992 a dodatok návrhu z 23. 06. 1994, založený v spise namiesto pôvodného návrhu*“, hoci uvedené písomnosti musel mať konajúci súd k dispozícii, keďže vo veci rozhodol.

Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu a krajského súdu vznikli zbytočné prietahy v konaní, čím sa porušuje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Na základe už uvedeného sťažovateľ žiada vydať nález v tomto znení:

„a/ Okresný súd Bratislava II. postupom v konaní vedenom pod sp. zn 10 C 112/93 a Krajský súd v Bratislave pod sp. zn. 5 Co 58/07 o vydanie veci porušili základné právo L. O. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

b/ S. O. sa priznáva primerané zadost'učinenie v sume 500 000,- Sk (slovom päťstotisíc korún slovenských), ktoré mu je Okresný súd Bratislava II. povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

c/ Okresný súd Bratislava II. je povinný S. O. uhradiť trovy právneho zastúpenia na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. L. ... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

2. Svoju žiadosť o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodnil tým, že „*Postupom súdu bolo porušené právo účastníka súdneho konania zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, a oznámenie Okresného súdu Bratislava II, Spr. 2074/2007 zo dňa 06. 06. 2007 o tom, že spis bol až po takmer 13 rokoch dňa 30. 01. 2007 predložený na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa Krajskému súdu v Bratislave, nie je v danom prípade dostačujúce. Postupom súdu som stratil dôveru, ktorú som vkladal do konania a spravodlivého súdneho systému.“*

3. Uznesením č. k. I. ÚS 120/08-16 z 10. apríla 2008 (voči okresnému súdu) a uznesením č. k. I. ÚS 120/08-38 z 30. októbra 2008 (voči krajskému súdu) ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci podaním z 15. januára 2009 písomne vyjadrila predsedníčka okresného súdu (sp. zn. Spr. 2159/2008), v ktorom uviedla:

„V prejednávanej veci išlo o právne zložitú vec... bolo pridelené od postúpenia spisu doposiaľ niekoľkým sudcom tunajšieho súdu. Tunajší súd od postúpenia spisu z Okresného súdu Bratislava IV dňa 23. 06. 1994 konal vo veci plynulé a bez prieťahov. Vo veci boli nariadené pojednávania 16. 09. 1993, 11. 11. 1993, 14. 12. 1993, 28. 01. 1994, 08. 04. 1994, 20. 05. 1994, 17. 06. 1994 a 10. 10. 1994 na ktorom bol vyneseny rozsudok, ktorým súd návrh zamietol. Na nariadených pojednávaniach sa právny predchodca sťažovateľa zúčastnil len raz a to 11. 11. 1993, kedy bol vo veci vypočutý. Navrhovateľ - jeho právny predchodca podal voči rozsudku odvolanie dňa 09. 01. 1995. Po podaní odvolania bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní na bývalý Mestský súd v Bratislave dňa 24. 04. 1995. Mestský súd v Bratislave vrátil spis bez rozhodnutia tunajšiemu súdu dňa 11. 07. 1995

s tým, aby súd zabezpečil založenie pôvodného návrhu z roku 1992, ktorý bol podaný na Okresnom súde Bratislava IV. Po zistení, že túto listinu zo strany navrhovateľa už nie je možné zabezpečiť tunajší súd opätovne predložil spis na rozhodnutie o odvolaní voči rozsudku Krajskému súdu v Bratislave dňa 01. 02. 2007, Krajský súd v Bratislave spis bez rozhodnutia vo veci samej opätovne spis vrátil tunajšiemu 06. 05. 2008 s rovnakými pokynmi ako v roku 1995 na zabezpečenie listinných dôkazov.

Zabezpečenie návrhu na začatie konania podaného na súd prvého stupňa v roku 1992 pod sp. zn. 11 C/153/1992, sa súdu nepodarilo zaobstarat' ani podpísanie dodatku návrhu z 23. 06. 1994 navrhovateľom, sa súdu nepodarilo zabezpečiť, nakoľko pôvodný navrhovateľ L. O. v priebehu konania zomrel a do jeho postavenia vstúpili dedičia.

S novou predkladacou správou bol spis predložený na rozhodnutie o odvolaní voči rozsudku z roku 1994 Krajskému súdu v Bratislave dňa 04. 07. 2008.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci podaním z 24. novembra 2008 písomne vyjadrila predsedníčka krajského súdu (sp. zn. Spr. 3551/2008), v ktorom okrem iného uviedla:

„... činnosť odvolacieho súdu v predmetnej veci, smerovala k zisteniu splnenia základných podmienok konania... za ktorých súd môže vo veci konať, splnenie ktorých sa nakoniec nepreukázalo.

Rýchlosť konania odvolacieho súdu bola (nielen v tomto prípade) ovplyvnená množstvom vecí napadnutých skôr (v určitom období viac ako 100 vecí mesačne na jeden senát), pričom senát 5 Co veci vybavuje priebežne, teda najskôr vybavuje skôr napadnuté veci.“

6. K vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu zaujala stanovisko právna zástupkyňa sťažovateľa listom z 25. februára 2009, v ktorom okrem iného uviedla:

«V danom prípade sa jednalo o „zabezpečenie“ pôvodného návrhu na začatie konania, ktorý sa v spise z nám neznámych príčin nenachádza. Pôvodný návrh navrhovateľa (...) z roku 1992 ako spis Obvodného súdu Bratislava IV. bol v zmysle platnej právnej úpravy odstúpený príslušnému súdu na vybavenie (v danom prípade Okresnému

súdu Bratislava II.) a tento ako vecne a miestne príslušný súd vo veci konal a rozhodol, a preto je nepochybné, že musel aj mať k dispozícii podpísaný pôvodný návrh.

...

Postup Krajského súdu v Bratislave, ktorým nezmyselne od sťažovateľa požaduje „návrh na začatie konania podaný na súd prvého stupňa pod sp. zn. 11 C 153/92 v roku 1992 a dodatok návrhu z 23. 06. 1994, založený v spise namiesto pôvodného návrhu“ považujeme za neodôvodnený a obštrukčný, keďže Obvodný súd Bratislava II (súd prvého stupňa) vo veci riadne konal a rozhodol, a teda musel mať kópiu návrhu k dispozícii, a teda nie je v súlade so základnými zásadami občianskeho súdneho procesu a za postup, ktorý by splňal požiadavku na vedenie konania bez zbytočných prietahov.

...

Naviac aj následný postup Krajského súdu v Bratislave považujeme za evidentne poškodzujúci navrhovateľa, keďže medzičasom dokonca svojim uznesením č. 5 Co 154/2008-96 zo dňa 30. 09. 2008 bol rozsudok Obvodného súdu Bratislava II. č. k. 10 C 112/93-33 z 10. októbra 1994 zrušený a konanie zastavené najmä z dôvodu neexistencie pôvodného návrhu.

Domnievame sa, tak ako sme to uviedli v článku I. ods. 1, že pokiaľ sa vinou súdu zo spisu stratil pôvodný podpísaný návrh, nemôže to byť na škodu účastníka. Pre úplnosť v tejto súvislosti dodávame, že najmä z týchto uvedených dôvodov, sme podaním zo dňa 30. 12. 2008 iniciovali dovolanie...

Reštitučný nárok navrhovateľa nebol právoplatne ukončený za takmer 17 rokov, na strane odporcov I. - IV. za uvedené obdobie došlo k viacerým zmenám a transformáciám, (čo celý spor ešte viac zneprehľadňuje)...»

7. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní –

vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03).

II.

Sťažnosť v tejto veci pôvodne prijal na ďalšie konanie uzneseniami z 10. apríla 2008 a z 30. októbra 2008 I. senát ústavného súdu v zložení Peter Brňák (predseda senátu), Marianna Mochnáčová a Milan Ľalík (sudcovia). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2009 účinného od 1. marca 2009 I. senát ústavného súdu tvoria sudcovia Marianna Mochnáčová (predsedníčka senátu), Peter Brňák a Milan Ľalík (sudcovia). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností a zo spisu okresného súdu sp. zn. 10 C 112/93 a krajského súdu sp. zn. 5 Co 58/07 ústavný súd zistil tento relevantný priebeh a stav predmetného konania:

Žalobný návrh na vydanie veci podal pôvodne Ľ. O., B. (ďalej aj „navrhovateľ“), proti odporcom: 1. P., B., 2. T. B.; 3. M. B.; 4. O. B. Žaloba bola podaná na Obvodný súd Bratislava IV v roku 1992 (nedalo sa zistiť deň podania, pretože pôvodná žaloba sa v spise nenachádza), ktorú Obvodný súd Bratislava IV zaevidoval pod sp. zn. 11 C 153/93. V súdnom spise je len doplnok k žalobnému návrhu, ktorý navrhovateľ doručil 23. júna 1994 Obvodnému súdu Bratislava II. V priebehu konania navrhovateľ... zomrel a do konania vstúpil 20. júna 2006 namiesto neho jeho dedič S. O. – sťažovateľ.

Súdny spis okresného súdu je vedený neprehľadne. Listiny v súdnom spise sú poprehadzované, aj keď jednotlivé strany sú číslované, predsa nie sú založené v chronologickom slede tak, ako vznikli podľa svojho dátumu, kedy boli doručené okresnému súdu alebo kedy ich okresný súd vyhotovil.

Vo veci boli vykonané tieto najzávažnejšie úkony:

- Dňa 7. mája 1992 bol daný kancelárii pokyn sudcu, aby vyzvala navrhovateľa na doručenie dvoch návrhov na začatie konania (na účel ich doručenia odporcom na vyjadrenie).

- Sudca dal 7. októbra 1992 kancelárii pokyn, aby nariadila termín pojednávania na 4. december 1992 a vyzvala odporcov, aby sa k návrhu na začatie konania vyjadrili.

- Dňa 26. novembra 1992 sa vyjadril k žalobnému návrhu odporca v 3. rade.

- Dňa 30. novembra 1992 sa vyjadril k žalobnému návrhu odporca v 1. rade.

- Na súdnom pojednávaní pred Obvodným súdom Bratislava IV konanom 4. decembra 1992 (účastníci sa nedostavili) súd vyniesol uznesenie, ktorým vyslovil svoju miestnu nepríslušnosť vo veci.

- Obvodný súd Bratislava IV listom z 19. mája 1993 odoslal spis Obvodnému súdu Bratislava II (ďalej len „obvodný súd“), ktorý ho prevzal 24. mája 1993 a zaevidoval pod sp. zn. 10 C/112/93.

- Vo veci sa uskutočnilo pojednávanie 16. septembra 1993, na ktoré sa dostavili odporcovia v 2. a 3. rade. Obvodný súd uznesením odročil pojednávanie na 11. november 1993.

- Obvodný súd uskutočnil 11. novembra 1993 súdne pojednávanie za prítomnosti navrhovateľa a odporcu v 2. rade, na ktorom bol vypočutý navrhovateľ a odporca v 2. rade. Pojednávanie bolo odročené na 28. január 1994.

- Dňa 25. januára 1994 právny zástupca navrhovateľa požiadal okresný súd o odročenie nariadeného pojednávania z dôvodu rokovania s odporcami.

- Súdneho pojednávania 28. januára 1994 sa nezúčastnil navrhovateľ ani jeho právny zástupca. Obvodný súd súdne pojednávanie odročil na 8. apríl 1994.

- Súdneho pojednávania 8. apríla 1994 sa nezúčastnil navrhovateľ ani odporcovia. Predvolanie na pojednávanie bolo doručené. Obvodný súd súdne pojednávanie odročil na 20. mája 1994.

- Súdneho pojednávania 20. mája 1994 sa nezúčastnil navrhovateľ ani odporcovia. Predvolanie na pojednávanie navrhovateľovi ani jeho právnomu zástupcovi nebolo vykázané. Obvodný súd súdne pojednávanie odročil na 17. jún 1994.

- Súdneho pojednávania 17. júna 1994 sa nezúčastnil navrhovateľ ani jeho právny zástupca. Predvolanie na pojednávanie právneho zástupcovi nebolo doručené. Obvodný súd súdne pojednávanie odročil na 18. október 1994.

- Súdneho pojednávania 10. októbra 1994 sa zúčastnil právny zástupca navrhovateľa a odporcovia v 1. a 2. rade. Obvodný súd rozhodol vo veci.

- Písomné vyhotovenie rozsudku obvodný súd doručil právneho zástupcovi navrhovateľa 21. októbra 1994.

- Proti rozsudku okresného súdu podal navrhovateľ 9. januára 1995 odvolanie.

- Dňa 9. februára 1995 sa k odvolaniu navrhovateľa vyjadril odporca v 2. rade.

- Dňa 24. apríla 1995 prevzal Mestský súd v Bratislave (ďalej len „mestský súd“) spis na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa.

- Mestský súd vyzval právneho zástupcu 18. mája 1995, aby predložil kópiu žaloby, ktorá bola pôvodne podaná na Obvodnom súde Bratislava IV.

- Právny zástupca navrhovateľa podaním 2. júna 1995 oznámil mestskému súdu, že kópiu podania nemá.

- Mestský súd 6. júna 1995 vyzval navrhovateľa, aby predložil kópiu žaloby, ktorá bola pôvodne podaná na Obvodnom súde Bratislava IV. Výzva je vykázaná ako nedoručená.

- Mestský súd 30. júna 1995 vrátil spis obvodnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní ako predčasne predložený s úpravou, aby do spisu zaobstaral pôvodný žalobný návrh z roku 1992 a potom vec vrátil mestskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

- Obvodný súd 6. septembra 1995 vyzval odporcov v 1. a 2. rade, aby predložili kópiu žalobného návrhu z roku 1992.

- Odporca v 1. rade 19. septembra 1995 oznámil súdu, že kópiu žalobného návrhu z roku 1992 nemá a predložiť ju nemôže.

- Odporca v 2. rade 28. decembra 1995 oznámil súdu, že kópiu žalobného návrhu z roku 1992 nemá.

- Sudca dal 18. marca 1996 kancelárii pokyn, aby na 2. apríl 1996 predvolala právneho zástupcu navrhovateľa na informatívny výsluch.

- Úradným záznamom z 3. apríla 1996 je poznamenané ospravedlnenie právneho zástupcu navrhovateľa zo zdravotných dôvodov.

- S účinnosťou od 24. novembra 1996 v rámci reorganizácie súdnictva bol obvodný súd zmenený na okresný súd [podľa čl. IV ods. 2 písm. d) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 328/1996 Z. z., ktorým sa ustanovujú nové sídla a obvody súdov, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov].

- Sudca dal 16. apríla 1998 kancelárii pokyn, aby na 3. jún 1998 predvolala právneho zástupcu navrhovateľa na informatívny výsluch.

- Sudca dal 17. marca 1999 kancelárii pokyn, aby na 11. jún 1999 predvolala právneho zástupcu navrhovateľa na informatívny výsluch.

- Úradným záznamom z 11. júna 1999 je poznamenané, že na informatívny výsluch sa nedostavil právny zástupca navrhovateľa, i keď má predvolanie vykázané. Na nový termín výsluchu bol volaný právny zástupca navrhovateľa pod hrozbou uloženia pokuty vo výške 5 000 Sk.

- Podaním 8. septembra 1999 sa právny zástupca ospravedlnil z neúčasti na informatívnom výsluchu nariadenom na 17. september 1999 z dôvodu, že v tom čase bude na liečení.

- Sudca dal 27. decembra 1999 kancelárii pokyn, aby na 25. marec 2000 predvolala právneho zástupcu navrhovateľa na informatívny výsluch pod hrozbou poriadkovej pokuty vo výške 5 000 Sk.

- Úradným záznamom z 25. februára 2000 je poznamenaný informatívny výsluch právneho zástupcu navrhovateľa, ktorý uviedol, že kópiu pôvodného žalobného návrhu nemá. Požiadal o poskytnutie jednomesačnej lehoty, aby zistil, či navrhovateľ trvá na pôvodnom návrhu a či má kópiu pôvodného žalobného návrhu.

- Okresný súd 15. januára 2004 vyzval právneho zástupcu navrhovateľa, aby v lehote 10 dní oznámil, či jeho plná moc vo veci trvá a či na podanom odvolaní z 5. januára 1995 trvá. Ďalej, aby predložil pôvodný žalobný návrh z roku 1992. Zásielka bola okresnému vrátená ako nedoručená s poznámkou „adresát neznámy“.

- Okresný súd požiadal Slovenskú advokátsku komoru v Bratislave o oznámenie adresy právneho zástupcu navrhovateľa.

- Okresný súd zopakoval výzvu 19. mája 2004 na novej adrese právneho zástupcu navrhovateľa, aby v lehote 10 dní oznámil, či jeho plná moc vo veci trvá a či na podanom odvolaní z 5. januára 1995 trvá. Ďalej, aby predložil pôvodný žalobný návrh z roku 1992.

- Právny zástupca navrhovateľa JUDr. A. B. podaním 7. júna 2004 oznámil okresnému súdu, že plná moc mu zanikla... smrťou navrhovateľa.
- Sudca dal 19. júla 2004 kancelárii pokyn, aby zistila na Okresnom súde Bratislava V, či sa vedie dedičské konanie po poručiťovi Ľ. O., aby vyžiadala kópiu úmrtného listu a rozhodnutie o dedičstve.
- Okresný súd Bratislava V 4. augusta 2004 oznámil, že dedičské konanie po Ľ. O. nie je vedené.
- Okresný súd 6. apríla 2005 zisťoval v Registri obyvateľov v Banskej Bystrici trvalý pobyt navrhovateľa.
- Register obyvateľov v Banskej Bystrici 5. mája 2005 oznámil okresnému súdu, že navrhovateľ... zomrel.
- Okresný súd 4. augusta 2005 vyzval Notársky úrad notárky JUDr. M. B., aby oznámil okruh dedičov po navrhovateľovi v lehote 10 dní.
- Okresný súd 6. októbra 2005 a 8. decembra 2005 urgoval notárku JUDr. M. B. na zaslanie okruhu dedičov.
- Notárka JUDr. M. B. podaním 29. decembra 2005 oznámila okresnému súdu okruh dedičov po Ľ. O. s tým, že dedičské konanie nie je ukončené.
- Okresný súd 29. mája 2006 vyzval dedičov po Ľ. O., aby v lehote 20 dní oznámili, či trvajú na podanom odvolaní, alebo ho berú späť. Ďalej požiadal Okresný súd Bratislava IV o oznámenie, či sa v jeho archíve nenachádza pôvodný žalobný návrh z roku 1992.
- Sťažovateľ osvedčením o dedičstve vydaným notárkou JUDr. M. B. č. k. 23 D/523/2003 D not 73/03-54 z 20. júna 2006 nadobudol dedičský podiel po poručiťovi Ľ. O. (osvedčenie o dedičstve je založené v súdnom spise).
- Dňa 7. júla 2006 Okresný súd Bratislava IV oznámil okresnému súdu, že pôvodný žalobný návrh z roku 1992 sa v jeho archíve nenachádza.
- Právna zástupkyňa sťažovateľa (splnomocnenie udelené na zastupovanie 25. júla 2006) podaním 7. augusta 2006 požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na oboznámenie sa s právnym stavom a zaujatie stanoviska.
- Sťažovateľ prostredníctvom svojej právnej zástupkyne 8. novembra 2006 oznámil okresnému súdu, že trvá na odvolaní navrhovateľa (Ľ. O.) z 5. januára 1995.

- Okresný súd 22. januára 2007 zisťoval zápisy v obchodnom registri vedené na odporcov v 1. a 2. rade.

- Okresný súd 30. januára 2007 s dôvodovou správou odoslal spis na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Bratislave. Krajský súd prevzal spis 1. februára 2007 a zaevidoval ho pod sp. zn. 5 Co/58/2007.

- Krajský súd 31. marca 2008 vrátil bez rozhodnutia o odvolaní spis okresnému súdu ako predčasne predložený s úpravou, že chýba návrh na začatie konania pod sp. zn. 11 C 153/92 z roku 1992 a dodatok k žalobnému návrhu z 23. júna 1994 nie je navrhovateľom podpísaný.

- Dňa 6. mája 2008 prevzal okresný súd spis zaslaný krajským súdom.

- Okresný súd 23. mája 2008 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa na predloženie kópie žalobného návrhu z roku 1992.

- Právna zástupkyňa sťažovateľa podaním 11. júna 2008 oznámila okresnému súdu, že súd konal vo veci, a preto musel mať pôvodný návrh. Poukázala na odstup 16 rokov a smrť pôvodného žalobcu. Oznámila, že pôvodný žalobný návrh nemá.

- Okresný súd 1. júla 2008 s dôvodovou správou odoslal spis na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu. Krajský súd prevzal spis 4. júla 2008 a zaevidoval ho pod sp. zn. 5 Co/154/08.

- Krajský súd uznesením č. k. 5 Co/154/08-96 z 10. októbra 2008 rozhodol vo veci tak, že napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a konanie zastavil.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Preskúmanie postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 112/93

Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je rozhodovanie o návrhu na vydanie veci (podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov), teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Ústavný súd pripúšťa skutkovú zložitosť veci s poukazom na charakter sporu (spor o vlastnícke právo) v spojení s faktorom času. Žiadna skutková zložitosť veci však v danom prípade nemôže ospravedlniť dĺžku konania na namietanom okresnom súde od 24. mája 1993 až do v poradí posledného predloženia spisu krajskému súdu (v rámci podaného odvolania), t. j. do 1. júla 2008, čo predstavuje viac ako 15 rokov od začatia konania.

Správanie sťažovateľa je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd konštatuje, že správanie sťažovateľa (predovšetkým jeho právneho predchodcu, resp. jeho právneho zástupcu) čiastočne ovplyvnilo celkovú dĺžku predmetného konania v konaní pred okresným súdom (predovšetkým pokiaľ ide o účasť na pojednávaniach, resp. v súvislosti s jeho nedostatočnou súčinnosťou pre potreby okresného súdu osobitne po podaní odvolania proti prvostupňovému rozsudku). V tejto súvislosti treba poukázať na skutočnosť, že po podaní odvolania 9. januára 1995 až do 7. júna 2004 (pôvodný právny zástupca pôvodného navrhovateľa v spore oznámil, že plná moc mu zanikla smrťou navrhovateľa) sa pôvodný právny zástupca o podané odvolanie ani prípadné priet'ahy nijako nezaujímal ani ich nenamietal.

Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom konajúceho okresného súdu v predmetnej veci. Sťažovateľ v sťažnosti v súvislosti s priet'ahmi okresného súdu poukázal na celkovú dĺžku konania v trvaní viac ako 14 rokov.

Z priebehu napadnutého konania (pozri II. časť odôvodnenia) vyplýva, že konanie okresného súdu bolo plynulé až do podania odvolania stranou navrhovateľa proti prvostupňovému rozsudku, resp. do apríla 1995, t. j. do času vrátenia spisu mestským (odvolacím) súdom v súvislosti s jeho požiadavkou o predloženie kompletného spisu (vrátane pôvodného návrhu). Na celkovú ujmu okresného súdu v rámci posudzovaných priet'ahov nejde len obdobie do vyhlásenia rozsudku, ktorým bol návrh zamietnutý (10. októbra 1994), ale k priet'ahom na strane okresného súdu dochádzalo aj v čase následnom, až do predloženia spisu odvolaciemu súdu, k ostatnému predloženiu došlo až 1. júla 2008. Preto ústavný súd z hľadiska priet'ahov v konaní hodnotil postup okresného súdu ako celok. Napriek tomu, že okresný súd v danej veci meritórne rozhodol ešte v roku 1994, nekonal koncentrovane ani efektívne a už len z dôvodu celkového trvania tohto konania (viac ako 15 rokov) došlo v súvislosti s vecou sťažovateľa k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedenú dĺžku konania nemožno v rozumnej miere ospravedlniť žiadnymi relevantnými okolnosťami tohto prípadu.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa okresným súdom na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

2. Preskúmanie postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Co 58/07)

Predmetom sťažnosti je tiež tvrdenie sťažovateľa, že postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Co 58/07) boli porušené označené základné práva.

Sťažovateľ bližšie nešpecifikoval (neoznačil) obdobia, v ktorých krajský súd konal s prietahmi, preto ústavný súd pri posudzovaní tvrdení sťažovateľa rozhodol vychádzajúc z obsahu spisu.

Podľa názoru ústavného súdu postup krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 154/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 Co 58/07) od 1. februára 2007 do 31. marca 2008 a od 1. júla 2008 do podania sťažnosti ústavnému súdu (15. októbra 2008) nemožno na základe skutočností uvedených v sťažnosti a poznatkov o doterajšom priebehu považovať za taký, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prietahy v konaní“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. jej neprejednanie v „primeranej lehote“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. Okrem toho krajský súd uznesením č. k. 5 Co/154/08-96 z 10. októbra 2008 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a konanie vo veci zastavil, v dôsledku tejto skutočnosti bola vec právoplatne skončená (po doručení tohto rozhodnutia účastníkom konania), a to (pre účely zisťovania prietáhov v konaní) bez ohľadu na to, či postup krajského súdu vecne obстоjí; toto je v súčasnosti predmetom posudzovania dovolacím súdom.

Pri hodnotení tohto obdobia ústavný súd vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry (napr. I. ÚS 35/01, II. ÚS 21/02, III. ÚS 102/02), podľa ktorej ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí znamenať porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Predmetná doba vzhľadom na celkovú dĺžku doterajšieho konania pred krajským súdom 17 mesiacov neosvedčuje, že došlo k takej intenzite zásahu do práva s'ťažovateľa, ktorá by zodpovedala ústavnorelevantnému porušeniu práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov.

S prihliadnutím na uvedené okolnosti ústavný súd vyslovil, že základné právo s'ťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu porušené nebolo, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

IV.

1. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Keďže ústavný súd vyslovil, že postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 10 C 112/93 bolo porušené základné právo s'ťažovateľa, a s'ťažovateľ sa domáhal priznania primeraného finančného zadosťučinenia, bolo potrebné vysporiadať sa aj s touto jeho žiadosťou.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 500 000 Sk z dôvodov pretrvávajúceho pocitu právnej neistoty a v strate dôvery, ktorú vkladal do konania a spravodlivého súdneho systému.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že konštatovanie porušenia základného práva sťažovateľa zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru vo vzťahu k okresnému súdu a priznanie náhrady trov konania (bod 2 IV. časti odôvodnenia) je pre sťažovateľa dostatočným zadost'učinením, preto jeho žiadosti o priznanie finančného zadost'učinenia nevyhovel (bod 4 výroku). Vychádzal pritom zo zistenia, že sťažovateľ vstúpil do konania (oznámením, že ako dedič po pôvodnom navrhovateľovi trvá na podanom odvolaní proti prvostupňovému rozsudku) až 8. novembra 2006, teda v čase viac ako 15 mesiacov pred podaním jeho sťažnosti na ústavnom súde, a navyše krajský súd vo veci rozhodol 30. septembra 2008. Uvedené časové súvislosti (osobnej zainteresovanosti sťažovateľa na súdnom spore a rozhodnutie vo veci krajským súdom) nemohol ústavný súd nezobrať na zreteľ pri posudzovaní pocitu právnej neistoty a v strate dôvery, ktorú sťažovateľ vkladal do konania a spravodlivého súdneho systému.

2. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Sťažovateľ bol voči okresnému súdu úspešný, preto mu ústavný súd priznal ich náhradu, a to za 3 úkony právnych služieb (prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti 13. februára 2008, zaujatie stanoviska 2. marca 2009 k vyjadreniu okresného súdu).

Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu. Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2008 patrí advokátke odmena z výpočtového základu 19 056 Sk (632,54 €), t. j. 3176 Sk (105,42 €) a režijný paušál 190 Sk (6,30 €), teda spolu 3 366 Sk (111, 23 €). Odmena advokátke za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom v roku 2008 (za 2 úkony právnych služieb a 2 x

paušálna náhrada) predstavuje celkovú sumu 6 732 Sk (223,46 €). Za jeden právny úkon vykonaný v roku 2009 patrí advokátke odmena z výpočtového základu 695,41 € (20 950 Sk), t. j. 115,90 € a režijný paušál 6,95 € (209,37 Sk), teda spolu 122,85 € (3 700,97 Sk). Celková odmena advokátky za právne zastúpenie pred ústavným súdom predstavuje sumu 346,31 € (10 432,93 Sk).

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

3. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2009